

REPORTAŽA O ŽUPNIJI SORA

Dragocenost župnijskega občestva

Iti v Soro k maši je že nekakšen izlet, saj se ti že med potjo oko nasiti z lepoto narave

Župnija Sora sodi med starejše na Gorenjskem. Pisni viri jo omenjajo že v 12. stoletju. Župnijska cerkev sv. Štefana se torej že več kot osem stoletij dviga nad Sorškim poljem. Vas Sora je po vsej verjetnosti neprekinjeno poseljena že od pradavnine dalje. Razlog za takšno trditve je Hom, hrib nad cerkvijo, kjer so še zdaj vidni ostanki prastare keltske naselbine.

Na griču nad vasjo so postavili prvo cerkev, najverjetneje v romanskem slogu. Kasneje so jo podrli in na istem mestu postavili novo. Ta, zgrajena v gotskem slogu, je stala vse do leta 1884, ko so položili temeljni kamen za sedanjo cerkev. Slednjo so postavili bolj proti vzhodu, prostor nekdanje cerkve pa namenili pokopališču.

Pogačarjevi kronogrami

V sorški župniji so delovale tudi mnoge znamenite osebnosti. Med njimi velja najprej omeniti Valentina Vodnika, ki je v Sori opravljal kaplansko službo. Deset let je župnijo vodil Franc Saleški Finžgar (1908–1918), pisec številnih povesti in dramskih del. Zagotovo si omembo zasluži tudi župnik Sebastijan Pogačar (1693–1762), doma iz Gorij. V župnijske matične knjige je pripisal mnogo pomenljivih zaznamkov (kronogramov), ki jih

je iz latinščine prevedel pokojni mariborski pomožni škof Jožef Smej. Te in še druge kronograme je zbrala in uredila Antonija Jelenc iz Škofje Loke in jih izdala v knjigi z naslovom *Kronogrami Sebastijana Pogačarja* (Didakta, Radovljica 2013).

Šest podružnic

Župnija Sora ima šest podružnic. Vse so stare najmanj pet stoletij. Sveti apostol Andrej ima svoje svetišče na Gostečah, nadangel Mihael v Dolu, mučenca Mohorja in Fortunata častijo na najvišjem vrhu župnije, na Osolniku (855 metrov visoko). Malo, a prikupno svetišče sv. Florjana, zavetnika gasilcev, so verniki zgradili na Tehovcu, zaselku med Ločnico in Studenčicami. Apostolska prvaka sv. Peter in Pavel sta našla svoj dom na Ladji. Na najbolj severnem delu župnije, na Jeprci, stoji cerkev sv. Nikolaja. Na vseh podružnicah je med letom vsaj pet maš, izjema je le cerkev na Ladji, kjer so maše vsak teden, v mesecu maju pa vsak delavnik.

Raznolikost župnije

Sorška župnija je do jožefinskih reform obsegala še ozemlje in cerkve, ki danes sestavljajo župnijo Preska. Še vedno pa po ozemlju sodi med večje župnije na

Gorenjskem. Morda je prav zato tudi ena bolj raznolikih župnij. Ozemeljsko si jo večinoma delita občini Medvode in Škofja Loka. Otroci, ki obiskujejo veroučno šolo, hodijo v štiri osnovne šole: na Trato v Škofji Loki, v Soro, Presko in na Svetje v Medvodah. Župnijo prepolovita tudi reka Sora in železnica. Kot pravi župnik Jože Čuk, se otroci, ki iz različnih osnovnih šol prihajajo k verouku, običajno posedejo po poznanstvu iz šole, v katero hodijo. »Sprva je med njimi čutiti neko zadržanost, z vsakim letom pa v različnosti odkrivajo bogastvo. Mnogi spletejo prijateljske vezi, ki jih ohranijo tudi potem, ko zaključijo osnovnošolski verouk. Nasploh je raznolikost župnije bolj blagoslov kot ovira.«

Na ozemlju župnije živi okoli pet tisoč prebivalcev. Večji del živi v Medvodah, naselju, ki je v večji meri zrasklo po drugi svetovni vojni, ostali del pa je razporejen

po vaseh in zaselkih: Pungert, Gosteče, Draga, Dol, Sora, Rakovnik, del Goričan, Ladja, Spodnja in del Zgornje Senice, Ladja, Trnovec, Svetje, Tehovec in Studenčice.

Življenje na podeželju

Veroučno šolo obiskuje približno 170 otrok in mladih. Prva dva razreda poučuje katehistinja Jerneja Jeklar, ostale razrede pa župnik Jože Čuk. Število veroučencev je v primerjavi z leti na prelomu tisočletja nekoliko upadlo, a kljub vsemu ostaja dokaj stabilno. Razlog za to je predvsem stalno priseljevanje prebivalstva in številne novogradnje. Lepo število družin se iz večjih mest seli na obrobje, saj življenje na podeželju ponuja številne ugodnosti. Vse to pa vsaj nekoliko odseva tudi v življenju župnije. Zakrament birme, ki je v župniji na dve leti, prejme v povprečju 40

birmancev, prvoobhajancev pa je okoli dvajset.

Nov župnijski dom

Osnovni pogoj za pastoralno delo so primerni župnijski prostori. Župnik pojasni, da staro župnišče in nekdanja mežnarija nista ustrezala sodobnim potrebam, zato je župnija smelo načrtovala in tudi izpeljala gradnjo novega župnijskega doma. »Nekdanje gospodarsko poslopje je odslužilo, na njegovem mestu pa se je leta 2002 začela gradnja nove stavbe. V njej so bili na novo zasnovani bistveni župnijski prostori: kapela, učilnice, dvorana in bivanjski del. Gradnja je trajala več let. Prve prostore smo začeli uporabljati že po dobrih dveh letih, v kapeli pa je bila prva maša na praznik svete družine ob koncu leta 2005. Novi župnijski dom je junija 2008 blagoslovil nadškof Alojz Uran.

Franci Košenina, mežnar in ključar na Ladji

Podružnična cerkev sv. Petra in Pavla na Ladji mi je ljuba ter pri srcu že od mladih let. Veliko let sem že ključar, mežnar, postavljaivec jasic in bralec Božje besede. Delo opravljam z veseljem in mi je v sprostitev. Bog nam je dal talente, ki jih moramo porabiti. Z župnikom ključarji dobro sodelujemo in obnavljamo tisto, kar je potrebno obnove tako v župnijski cerkvi kot na podružnicah. Sicer skrbim za to, da je vse pripravljeno za mašno daritev. Vesel sem, da so sobotne maše, še posebej pa majske šmarnice dobro obiskane. Pri šmarnicah se ob petju in kitari gospoda župnika vsak dan zbere veliko otrok.

Damjana Jenko, animatorica oratorija in pevka

Že več let sodelujem kot pevka v cerkvenem zboru, sem pa tudi del skupine animatorjev, ki skrbijo za organizacijo oratorija v župniji. Vse to mi pomeni zelo veliko. Menim, da z vključevanjem v te skupnosti ostajam povezana z župljani in dogajanjem v župniji. Predvsem pa mi največ pomeni, da lahko svoj čas namenim za dobro skupnosti in da s tem uresničujem Božji načrt.

ZAOBLJUBLJENA MAŠA NA SVETEM PRIMOŽU NAD KAMNIKOM / ARHIV ŽUPNIJE

OHRANJEN prvi vir o cerkvi sv. Štefana v Sori.

1741

VALENTIN Metzinger naslika sliko zavetnika župnije.

1884

POZIDAJO novo župnijsko cerkev.

1909

ANTON Jebačin poslika prezbiterij.

1995

OB 700-letnici župnije župnijska cerkev dobi barvna okna Marka Jermana.

ANTON MARTIN SLOMŠEK NA KAPELI PRI KARMELIČANSKEM SAMOSTANU, DELO MAŠE BERSAN MAŠUK / I. Ž.

SORŠKI MINISTRANTI / I. Ž.

ORGANISTKA IN ZBOROVODKINJA JANA DEBELJAK Z ZBOROM / I. Ž.

Poleg stavbe je pomembno tudi zglede urejeno župnijsko dvorišče s pripadajočim parkiriščem. Novi župnijski dom je čudovito spričevalo Božje previdnosti in velikodušnosti vernikov, ki so v večji meri omogočili gradnjo.

163 stopnic

Novi župnijski dom omogoča različne pastoralne dejavnosti. »Najbolj so ga veseli otroci in mladi, ki se vsako poletje zbirajo na oratoriju,« je povedal župnik Jože in dodal, da so še posebej hvaležni starejši ljudje, da je v novem župnijskem domu lično urejena kapela Svete družine. »Za marsikoga, ki ga težijo leta ali tare bolezen, je 163 stopnic, ki jih mora človek prehoditi do farne cerkve, pretrd oreh. Župnijska kapela pa je dostopna in prijazna tudi starostnikom in bolnim. V kapeli so maše med tednom od prazni-

ka vseh svetih pa vse do velike noči, po njej pa so tudi delavniške maše v farni cerkvi.«

Številni sodelavci

V župniji poleg župnijskega pastoralnega sveta župniku pomagajo številni sodelavci. Najprej sta tu duhovnika: profesor v pokoju dr. Janez Juhant, ki poleg obilice drugega dela že vrsto let duhovno oskrbuje sestre karmeličanke, in duhovni pomočnik Tone Česen (direktor Zavoda sv. Stanislava), ki v župnijo prihaja ob nedeljah in praznikih. Poleg mežnarjev in ključarjev so tu še delovne skupine, ki skrbijo za urejenost župnijske cerkve, krasilke, bralci, ministranti in pritrkovalci. Pevski zbor pod vodstvom Jane Debeljak že desetletja odpreva pri nedeljskih mašah, od

leta 2017 dalje, ko je umrl dolgotletni organist Miha Gaber, pa pri jutranji nedeljski maši ljudsko petje vodi Katarina Eržen iz Dola.

Samostan v Sori

Za karitativno dejavnost skrbi župnijska Caritas s Francom Seršen na čelu. Ljudem v stiski pomagajo predvsem z razdeljevanjem hrane, higienskih pripomočkov in s plačilom položnic. Velik blagoslov za župnijo in celotno Cerkev je karmeličanski samostan v Sori. Kot pojasni župnik, gre za kontemplativni red, »kar pomeni, da je njihova prvenstvena naloga posvečevanje in molitev, zato v konkretno pastoralo župnije niso vključene, so pa, kakor se je lepo izrazila sv. Terezija Deteta Jezusa, srce, ki poganja ljubezen po udih Kristusovega telesa. Že njihova navzočnost je dragocena, saj nas spominja, da Bog je.«

Velikonočna procesija

Ena največjih in znamenitih posebnosti župnije Sora je velikonočna procesija. Aleluja pri božjem grobu zadoni v popolni temi že ob štirih zjutraj. Nihče ne ve, od kdaj je ta navada, zagotovo pa je obstajala že v 19. stoletju. Župnik Jože trdi, da je to zagotovo najlepša in najbolj doživeta maša v vsem letu. »Vzdušje v cerkvi je nekaj posebnega. K tej maši

pridejo ljudje, ki jim praznovanje Kristusovega vstajenja pomeni višek in temelj njihove vere. Za to so pripravljene tudi zgodaj vstati in žrtvovati dobršen del noči, v kateri bi sicer mogli mirno spati vsaj še nekaj ur. Zgodnja ura deluje kakor nekakšno sito. Pri dopoldanskima maši, ki je ob deseti uri, je vzdušje veliko bolj 'komorno', saj k njej pridejo tudi tisti, ki se maše udeležijo le ob večjih praznikih,« še pove domači župnik.

Poleg velikonočne procesije je pomemben župnijski praznik slovesno obhajanje patrocinija župnijske cerkve. Dan po božiču, na god prvega mučenca sv. Štefana, zavetnika župnijske cerkve, se ljudje zgrinjajo v Soro. Pred vhom v cerkev si verniki izberejo leseno votivno figurico domače živali ter jo simbolično ponesejo k oltarju s prošnjo za blagoslov pri delu na polju in v hlevu.

Iti v Soro k maši

Župnik spomni tudi, da ima vsaka župnija svojstven značaj. »Odraščal sem v župniji Dolnji Logatec. Tam župnijska cerkev stoji sredi mesta, poleg nje pa so tudi druge pomembne stavbe. V cerkev smo lahko vsi šli peš. Župnija Sora je precej drugačna. Cerkev in župnijski dom sta nekako umaknjena v naravo, na rob Sorškega polja. To je v sedanjem času, ko imamo avtomobile, celo prednost. Ko se vzpneš do vhoda župnijske cerkve, se ti odpre čudovit razgled na polja in gore. Iti v Soro k maši je že nekakšen izlet, saj se ti že med potjo oko nasiti z lepoto narave. Ob vstopu v cerkev pa se zavemo, da smo sinovi in hčere nebeskega Očeta, dragoceni udje župnijskega občestva.«

IVO ŽAJDELA

ivo.zajdela@druzina.si

Jože Čuk, župnik

Duhovniška služba se razlikuje od običajnih služb. Ko se zjutraj zbudim, se mi na delo ni treba odpeljati v tovarno, delavnico ali pisarno. Moja »delavnica« je župnija. Tudi moj delavnik je drugačen. Narekujejo ga potrebe ljudi, zato more trajati od jutra do večera. Posebej me bogati dejstvo, da se srečujem z ljudmi vseh starosti. Učitelji morejo le delno spremljati otroka iz razreda v razred, jaz pa sem lahko z njimi vse od krsta in celo do poroke. Ko se peljem po župniji, je le malo domov, ki bi se jih v času mojega delovanja smrt izognila. Pa tudi smrt ne more potrgati vezi s pokojnimi, zanje molimo in darujemo maše. Biti duhovnik zame preprosto pomeni živeti po Jezusovem zgledu. Biti z ljudmi in zanje. Bolj ko jih spoznavam, več se morem od njih učiti. Bolj ko poznam sebe ter svoje pomanjkljivosti, bolj morem biti spoštljiv in dobrohoten do drugih. S hvaležnostjo se spominjam svoje mladosti. Domača župnija je bila zame dragocena iz-

kušnja. Neizbrisno me je zaznamovala. Spoznal sem, kako dragoceno je župnijsko občestvo. Potrjevalo me je v dobrem. Ko je Jezus poklical ribiče, naj hodijo za njim, jim je rekel, da bodo odslej lovili ljudi. Mene so zagotovo »ujele« te mreže, pa ne v smrt, ampak v življenje. Čeprav se zdi, da se občestvo krči, pa se ne bomo prepuščali malodušju. Če ne bomo metali mrež, bomo pa trnke.

Jana Debeljak, organistka in zborovodkinja

Del župnijskega občestva sem že od otroških let, najprej kot pevka, zadnjih 40 let pa tudi kot organistka in zborovodkinja mladinskega mešanega pevskega zbora. Sem tudi članica župnijskega pastoralnega sveta. Župnija in sodelovanje v njej je pomemben del mojega življenja. Vedno, tudi že v primarni družini (oče je bil organist 69 let), je bilo sodelovanje pri mašah zame primarnega pomena in vedno sem to delala z veseljem ter odgovornostjo. Zdi se mi pomembno, da talentov, ki so nam bili dani, ne čuvamo zase, ampak jih razdajamo. Delovanje v župniji mi tudi pomaga še z večjim žarom slaviti Boga, saj kdor poje, dvakrat moli.

I. Ž.